

Lei der occitan, aranés en Aran

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Secretaria de Política Lingüística

Aguest ei un projècte de lei istorica: per prumèr còp ena istòria modèrna se preten regular eth foment, era defensa e er emparament dera lengua occitana; se tracte donques, d'ua naua iniciatiua legislatiua sense precedents. Dempús dera batalha de Muret, eth 1213, Occitània non a estat articulada per ua estructura pròpia e, en conseqüència, non i a agut cap Institucion qu'age defenut er occitan.

Ei important pr'amor que da responsa e desvolòpe un aute hèt egalaments istoric e sense precedents: er establiment per part der Estatut d'Autonomia dera oficialitat en Catalonha dera lengua occitana, nomentada aranés en Aran, e era reconeishença de drets lingüistics as occitanoparlants peth hèt d'estar-ne

Josep Lluís Carod-Rovira
Vicepresident del Govern de Catalunya

L'oficialitat de la lenga occitana es estada una hita importanta en lo nòu Estatut de Catalonha: d'una banda, perque constituissi un acte de justícia istorica e de reconeissença de la pluralitat lingüística de Catalonha (e de l'especificitat nacionala que supausa la Val d'Aran), e, de l'autra, perque servis d'exemple positiu per d'autres nacions amb minoritats istoricas arreu d'Euròpa.

Lo procès de desplegament de l'oficialitat de l'occitan atrai l'atencion d'aqueles que trabalhan per preservar la diversitat lingüística e culturala d'Euròpa (un dels pilars reconeguts coma font de valors partejadas a l'Union Europèa) e dona a Catalonha una posicion avançada a l'ora de trabalhar en favor de las minoritats lingüísticas (de situacions coma la de l'aranesa a l'Aran se'n pòdon trobar a fòrça autres endrechs, tant dins l'UE cossí defòra). La defensa de l'occitan, doncas, contribuissi pas solament a preservar lo nòstre patrimòni lingüistic, mas tanben a far aital la nòstra contribucion a la preservacion de las minoritats lingüísticas e nacionalas a Euròpa.

Bernat Joan i Mari
Secretari de Política Lingüística

Damb era oficialitat dera lengua occitana en Catalonha es occitanoparlants de tot eth mond trapen reconeishut eth dret ath sòn emplec e recupèren era dignitat d'ua lengua qu'a estat perseguida pendent 800 ans. Es Occitans an de poder trobar en Catalonha aquerò que d'alti les nèguen. Entàs aranesi ei era reconeishença ara sua personalitat mès pregonda e era ocasió d'ocupar, ath cant de Catalonha, eth centre der univèrs occitan. Damb aguesta Lei, Aran pòt gèsser des sues montanhes e plaçar-se en miei dera promocion internacionau dera lengua e dera cultura occitanes.

Jusèp Loís Sans Socasau
Director deth "Programa entara creacion dera oficina Occitan en Catalonha"

LEI DER OCCITAN, ARANÉS EN ARAN

Aprovat en Parlament de Catalonha eth 22.9.2010

Preambul

Era identitat lingüística der Aran

Era lengua occitana, nomentada aranés en Aran, ei un element fonamentau dera identitat pròpria der Aran, defenut pes aranesi ath long des sègles e arreconeishut e emparat per article 11 der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Istoricaments, des dera union voluntària der Aran ara corona catalanoaragonesa peth Tractat d'emparança deth 1175, es institucions politiquas deth Principat de Catalonha an arreconeishut e respectat era identitat culturau e lingüística der Aran. Aquesta identitat se podec desvolopar en marc d'un regim politic administratiu especiau dera Val d'Aran, enquia qu'aguest siguec suprimit eth 1834, damb era imposicion en aguest territòri deth regim administratiu generau der Estat espanhòu e deth castelhan coma soleta lengua oficiau. Eth restabliment der autogovèrn de Catalonha eth 1979, en contèxte d'un regim democratic, permetec establir un regim d'emparament der aranés, coma part constitutiva dera pluralitat lingüística de Catalonha e ligam privilegiat de Catalonha damb es tèrres de parla occitana.

Era lengua occitana includís diuèrses varietats lingüísticas ath long de tot eth sòn territòri, repartit en tres estats. Actuauments era lengua occitana non dispòse d'ua autoritat lingüística unica entà tot eth sòn territòri. En Aran era autoritat lingüística der aranés l'assumís er Institut d'Estudis Aranesi des deth 29 d'abriu de 2008, per acòrd deth Plen deth Conselh Generau d'Aran. Damb aguesta lei, eth Parlament de Catalonha hè un pas tà deuant ena reconeishença e er emparament der occitan, lengua de

comunicacion pròpria der Aran, en Catalonha. Eth sens d'aguesta intervencion legislatiua ei coerenta damb es valors e es objectius de defensa dera pluralitat de lengües qu'an inspirat era politica lingüística catalana. Ath madeish temps, mejançant era promocion d'aguestes madeishes valors e objectius enes encastres espanhòu e europèu, eth Parlament vò contribuir ara salvaguarda e era difusion der auviatge lingüistic occitan compartit damb auti territòris.

Marc juridic e evolucion legau

En marc dera Constitucion espanhòla deth 1978, er article 3.4 der Estatut d'autonomia deth 1979 establic que «era parla aranesa serà objècte d'ensenhament e d'especiau respècte e proteccion». Eth desplegament legislatiu d'aguest precèpte estatutari permetec configurar un estatut juridic progressivament refortilhat der aranés. En un prumèr moment, era Lei 7/1983, deth 15 d'abriu, de normalizacion lingüística, declarèc er aranés, varietat der occitan, lengua pròpria der Aran, proclamèc cèrtes drets lingüistics des aranesi e adrecèc as poders publics eth mandat de garantir-ne er usatge e er ensenhament. Mès endeuant, era Lei 16/1990, deth 13 de junhsèga, deth regim especiau dera Val d'Aran, declarèc era oficialitat territorializada der aranés, ne melhorèc es garanties d'usatge e ensenhament, e includic eth manament generau d'impulsar-ne era normalizacion en Aran. Posterioraments, era Lei 1/1998, deth 7 de gèr, de politica lingüística, determinèc era aplicacion supletòria dera madeisha lei ar aranés e includic disposicions especificas relatives ara toponimia, era antroponimia e es mejans de comunicacion. Era regulacion der aranés includís tanben autes disposicions

sectoriales, de reng legau e infralegau, qu'an tendut a equiparar eth tractament der aranés e eth catalan.

Era aprobacion der Estatut d'autonomia deth 2006 supause un cambiament fonamentau ara situacion precedentia per tau coma er article 6.5 declare era oficialitat en Catalonha dera lengua occitana, nomenada aranés en Aran. Atau, er estatut juridic d'aguesta s'enquadre dirèctaments en article 3.2 dera Constitucion, que determine que «es autes lengües espanhòles seràn tanben oficiaus enes respectives comunitats autonòmes». Era atribucion d'un estatus d'oficialitat ad aguesta lengua ei era expression mès nauta de reconeishença per part des ciutadans de Catalonha e des sues institucions. Per miei der Estatut, er occitan s'intègre en ordenament juridic estatau. Era oficialitat der occitan s'esten, ath delà, a tota Catalonha, que deven atau eth solet territòri laguens der Estat qu'arreconeish tres lengües oficiaus. Er Estatut precise bères ues des consequéncias juridiques dera oficialitat dera lengua pròpria der Aran, especialament en çò que tanh as drets lingüistics dera ciutadania. Er article 36 especificque es drets des ciutadans der Aran respècte ar aranés. Er Estatut dispòse era aplicacion a aguesta lengua des principis d'emparament e foment der usatge, era difusion e era coneishença, e atribuis ara Generalitat e tanben ath Conselh Generau d'Aran era competéncia sus era sua normalizacion.

Fin finau, eth regim en vigor d'oficialitat dera lengua occitana a implicacions importantes damb relacion ara aplicacion dera Carta europèa des lengües regionaus o minoritàries. Atenguda era formula de ratificacion d'aguest tractat internacionau emplegada per Estat espanhòu er an 2001, que remet as lengües que son declarades oficiaus pes estatuts d'autonomia, eth nivèu d'emparament der occitan pròpri der Aran s'a incrementat substanciauments coma consequéncia der Estatut deth 2006.

Justificacion e objectius

Es cambiaments en marc juridic der occitan, nomenat aranés en Aran, hèn de besonh ua naua regulacion legau. En prumèr lòc, entà adaptar-ne eth regim juridic ath nau Estatut, que formule diuèrsi manaments explicits ath legislador en aguest sens e qu'ena disposicion adicionau cincau fixe un termini de quate ans entà adaptar eth regim especiau der Aran a çò qu'establis era norma estatutària. En dusau lòc, entà complir es compromisi establidi pera Carta europèa des lengües regionaus o minoritàries. E, entà acabar, aguesta intervencion legislatiua a de permèter actualizar e hèr mès unitari e coerent eth regim juridic der occitan en Aran e ena rèsta de Catalonha, qu'aué ei regulat per normes dispersades e fragmentàries, que projècten ua cèrta ambigüitat sus era identitat dera lengua e eth sòn estatus.

Aguesta lei a per objectius generaus arreconeisher, emparar e promòir er occitan d'acòrd damb era sua varietat aranesa en toti es encastres e sectors. D'acòrd damb era tradicion dera politica lingüistica en Catalonha, aguesta reconeishença compren era voluntat de colaborar en emparament dera unitat dera lengua occitana. Actuauments era normativa de referéncia mès difonuda, que manten es madeishi critèris des *Normes ortografiques der aranés*, aprovades pera Generalitat eth 1983, ei era definida per Loïs Alibèrt ena *Gramatica occitana*, publicada en Catalonha eth 1935 e reeditada per Institut d'Estudis Catalans eth 2000. A compdar der impuls des relacions damb auti territòris de parla occitana, aguesta lei pòt contribuir a favorir eth desenvolopament des accions relatives ara regulacion e er establiment des directritz des der occitan. Atau madeish, eth Conselh Generau d'Aran a de poder promòir er estudi der aranés e definir-ne es encastres d'usatge.

Per çò que hè ath nivèu d'emparament, eth critèri inspirador d'aguesta lei ei era estenduda ath regim juridic der occitan, ena

sua varietat aranesa, coma lengua pròpria qu'ei de tot eth territòri der Aran e coma lengua oficiau en Catalonha, deth contengut pròpri d'aguesti concèptes en ordenament lingüistic catalan. Donques, s'adòpte ua perspectiva generosa en desplegament des mandats estatutaris, qu'abiliten eth legislador entà determinar era dimension, es usatges e es efectes juridics dera oficialitat dera lengua pròpria der Aran e entà enquadrar eth procès de normalizacion lingüistica. Non mens, era realitat social e demografica der aranés impause diuersi condicionaments qu'era regulacion legau rebat mejançant es modulacions corresponentes. Atau, eth caractèr de lengua pròpria, amassa damb era concentracion dera poblacion que la parle ena Val d'Aran, justifique er establiment d'un emparament mès intens en aquest territòri qu'ena rèsta de Catalonha. En tèrmes mès generaus, era dignitat e er estatus qu'aguesta lei arreconeish ara lengua pròpria der Aran hèn que sigue un referent der emparament dera diuersitat lingüistica europèa damb relacion ar airau lingüistic der occitan.

Er impuls deth prètzhet de promocion e foment dera lengua der Aran ei eth darrèr e un des principaus objectius d'aguesta lei. En aquest sens, se dòten d'ua ampla cobertura legau es mesures de foment e difusion der aranés en toti es encastres e sectors. Entre auti aspèctes, aquesta lei establís es mejans de besonh entà gestionar er impacte lingüistic de fenomèns socials nau, coma er increment dera immigracion, o entà impulsar era preséncia der aranés enes mejans de comunicacion e informacion. D'acòrd damb çò qu'establís era Carta europèa des lengües regionaus o minoritàries, aquesta lei facilite tanben era collaboracion damb era rèsta d'Occitània, que se pòt concretar ena adopcion de mesures de promocion dera lengua occitana.

Contengut e estructura

Aguesta lei desplegue eth principi de

lengua pròpria, aplicat ar aranés en Aran, qu'obligue es poders publics e es institucions a protegir-la, a emplegar-la de manèra generau e a promòir-ne er usatge public en toti es encastres. Eth concèpte de lengua oficiau garantís ua sèria de drets lingüistics generaus deuant de totes es administracions en Catalonha. Es principis anteriors se complementen damb era afirmacion dera voluntat de potenciar era unitat dera lengua, en un marc de relacion damb es auti territòris e grops de parla occitana. En tot tier en compde aquesti principis, aquesta lei regule er usatge oficiau dera lengua pròpria der Aran, e establís mesures d'emparament e promocion deth sòn usatge entà arthenher-ne era normalizacion e mesures de foment entà garantir-ne era preséncia en toti es encastres.

En encastre institucional, aquesta lei establís qu'es administracions e es institucions araneses an d'emplegar normauments er aranés e qu'es servicis e es organismes que depenen dera Generalitat en Aran tanben l'an d'emplegar normauments enes sues relacions administratives e ena difusion d'informacion ara ciutadania, sense perjudici deth dret des ciutadans a escuèlher ua auta lengua oficiau. Dehòra der Aran, arreconeish eth dret des ciutadans a emplegar er occitan ena sua varietat aranesa e a arrecéber atencion en aquesta lengua enes relacions escrites damb era Administracion, e tanben a emplegar-lo e arrecéber responsa orau en sòn servici unificat d'informacion, qu'era Generalitat a de garantir mejançant era adopcion des mesures apertientes dera manèra qu'establís aquesta lei. Atau madeish, proclame era plea validesa de tota era documentacion publica e privada redigida en occitan, sense perjudici des drets des ciutadans en relacion as autes lengües oficials, e prevé era soscripcion de convènis damb organismes estataus entà normalizar er usatge dera lengua.

Per çò que hè ara onomastica, aquesta lei establís era exclusivitat dera denominacion tradicionau aranesa des toponims e eth dret

des persones a regularizar-se eth nòm e es cognòms d'acòrd damb era grafia occitana.

En çò que tanh ar ensenhament, aguesta lei regule er usatge der aranés coma veïcuel d'expression e d'aprenedissatge abituau enes centres docents der Aran. Tanben auance ena extension arreu de Catalonha dera coneishença der occitan e dera unitat d'aguesta lengua, mejançant er includiment enes curriculums der ensenhament non universitari de contenguts restacadi damb era realitat lingüística der Aran e era sua connexion damb era lengua e era cultura occitanes. S'explicite era competència deth Conselh Generau d'Aran entà establir es títols e es certificats qu'acrediten era coneishença der aranés.

En encastre des mejans de comunicacion, e en marc des competéncias dera Generalitat, aguesta lei establís es principis rectoris der usatge der aranés en encastre dera comunicacion audiovisual, entà garantir era preséncia dera lengua pròpria en espaci radiofonic e televisiu, e mesures de foment dera premsa escrita e der usatge enes hilats telematics d'informacion e comunicacion en aguesta lengua. Tanben s'arrecuelhen es compromisi derivadi dera Carta europèa des lengües regionaus o minoritàries e eth besonh de collaborar damb autes entitats entà artenher-les.

Per çò que hè as mesures de foment e emparament, aguesta lei arreconeish es responsabilitats compartides deth Govèrn dera Generalitat e deth Conselh Generau d'Aran e formule un mandat generau d'impulsar era normalizacion der occitan, tot considerant-ne era varietat pròpria der Aran. Se regulen mesures especificques de foment der usatge dera lengua enes activitats e es equipaments culturals e enes activitats socials e economicques en Aran, d'acòrd damb es compromisi qu'establís era Carta europèa des lengües regionaus o minoritàries. Fin finau, ena ordenacion dera collaboracion damb auti territòris de lengua occitana,

s'establiessen es mecanismes adequats entà promòir e facilitar era connexion damb era rèsta der airau lingüistic e era projeccion exteriora dera lengua.

Aguesta lei ei compausada de vint-e-cinc articles, ueit disposicions adicionaus, ua de derogatòria e dues de finaus. Eth contengut se distribuís en sèt capitols, que regulen es principis generaus (capitol I), er usatge institucionau (capitol II), era onomastica (capitol III), er ensenhament (capitol IV), es títols e es certificats (capitol V), es mejans de radiodifusion e television (capitol VI) e eth foment e era difusion dera lengua (capitol VII). Aguesta estructura seguís basicaments era adoptada pes leis lingüistics catalanes precedentes, sense perjudici des modulacions ajustades ara situacion sociolingüistica der occitan en Catalonha e deth respècte der encastre d'autonomia deth Conselh Generau d'Aran entà regular e fomentar er usatge dera lengua pròpria.

CAPITOL I

Principis generaus

Article 1

Objècte e finalitat

1. Er objècte d'aguesta lei ei er emparament en Catalonha der occitan, nomenat aranés en Aran, coma lengua pròpria d'aguest territòri, en toti es encastres e sectors, eth foment, era difusion e era coneishença d'aguesta lengua e era regulacion deth sòn usatge oficiau.

2. Es objectius principaus d'aguesta lei, relatiu ara lengua pròpria der Aran, son es següents:

a) Arreconeisher-la, emparar-la e promòir-la.

b) Regular-ne er usatge oficiau, determinar e hèr efectius es drechs e déuers lingüistics e fomentar-ne er usatge social, d'acòrd damb

çò qu'establiessen er Estatut e es leis de politica lingüistica.

c) Fomentar-ne e garantir-ne er usatge enes administracions, er ensenhament, es mejans de comunicacion e es activitats culturaus, sociaus e publiques, e era sua normalizacion en Aran en aguesti encastres.

d) Assegurar-ne era estenduda dera coneishença entre es ciutadans der Aran e fomentar-ne era coneishença en Catalonha.

e) Facilitar e promòir era mantenença e desenvolopament de relacions damb es autes comunitats e es auti territòris de lengua occitana.

f) Establir es mecanismes de finançament dera politica lingüistica damb relacion damb era lengua objècte d'aguesta lei.

Article 2

Lengua pròpria e lengües oficials

1. Er aranés, nòm qu'arrecep era lengua occitana en Aran, ei era lengua pròpria d'aguest territòri.

2. Es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas arreconeishen, emparen e respècten era lengua que singularize eth pòble aranés e arreconeishen er Aran coma ua realitat dotada d'identitat culturau, istorica, geografica e lingüistica.

3. Er aranés, coma lengua pròpria der Aran, ei:

a) Era lengua d'usatge preferent de totes es institucions der Aran, especialament deth Conselh Generau d'Aran, dera Administracion locau e des entitats que ne depenen, des mejans de comunicacion publics, der ensenhament e dera toponimia.

b) Era lengua normauments emplegada pes administracions catalanes enes relacions damb er Aran, dera manèra qu'aguesta lei determine.

4. Era lengua pròpria der Aran, coma lengua oficial en Catalonha, pòt èster emplegada pes persones fisiques o juridiques en activitats publiques e privades sense que poguen patir cap discriminacion per aguest motiu. Es actes juridics hèts en aguesta lengua an plea validesa e eficacitat, sense perjudici des drets arreconeishudi as ciutadans damb relacion as autes lengües oficials.

Article 3

Drets lingüistics

1. D'acòrd damb er Estatut d'autonomia, es drets lingüistics relatius ara lengua pròpria der Aran son es següents:

a) Coneisher-la, enes tèrmes qu'aguesta Lei establís.

b) Exprimir-se-i orauments e per escrit, enes relacions e es actes publics e privadi, d'acòrd damb era norma en vigor.

c) Emplegar-la enes relacions damb es institucions e administracions publiques en Aran e damb es institucions dera Generalitat a que hè referéncia er article 2.2 der Estatut d'autonomia arreu de Catalonha, e èster-i atengut, enes tèrmes qu'aguesta lei establís.

d) Non èster objècte de discriminacion per arrasons lingüistics.

2. D'acòrd damb er article 36.3 der Estatut d'autonomia, en Aran totes es persones an tanben es auti drets qu'arreconeish aguesta lei.

Article 4

Era unitat dera lengua occitana

1. Es poders publics, enes sues accions de promocion e foment der usatge der *occitan*, an d'auer en compde era unitat lingüistica e n'an de hèr difusion.

2. Era lengua occitana ei un auviatge que Catalonha, e especialament er Aran,

compartissen damb auti territòris europèus. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran an de colaborar damb es organismes d'auti territòris de lengua occitana en emparament dera unitat der occitan.

3. Er Institut d'Estudis Aranesi a d'èster independent des administracions publicques, a d'arténher pleaments eth caractèr academic que li correspon e a d'auer era autoritat lingüística entà fixar es convencionalismes d'usatge der aranés d'acòrd damb era consideracion de varietat lingüística deth tronc occitan comun. Atau madeish, a d'auer era autoritat entar assessorament que, en matèria de lengua, li sigue sollicitat.

4. Es usatges lingüistics de totes es administracions publicques e des entitats autonòmes, es enterpreses e es autes entitats e institucions que ne depenen, e tanben des centres d'ensenhament public e privadi e des mejans de comunicacion de titularitat publica, an de respectar es critèris qu'establisque era institucion a que hè referéncia er apartat 3. Eth Conselh Generau d'Aran e era Generalitat an d'establir es sistèmes de colaboracion e d'assessorament de besonh entà garantir aguesti usatges lingüistics.

CAPITOL II

Er usatge institucionau

Article 5

Institucions e administracions publicques en Aran

1. Era lengua pròpria der Aran n'ei deth Conselh Generau d'Aran, dera Administracion dera Generalitat en encastre der Aran, dera Administracion locau, des autes corporacions publicques araneses, des institucions e es enterpreses que ne depenen e des concessionaris des sòns servicis. Correspon ath Conselh Generau d'Aran e as corporacions locaus regular-ne er usatge en encastre des competéncias respectives.

2. Enes procediments administratius tramitadi peth Conselh Generau d'Aran, es administracions locaus araneses e es entitats publicques que ne depenen s'a d'emplegar normauments er aranés, dera manèra qu'aguestes determinen, sense perjudici deth dret des ciutadans a presentar documents e a arreceber notificacions en ua auta lengua oficiala en Catalonha. Tanben s'an de hèr en aranés es comunicacions e notificacions adreçades a persones fisiques e juridiques damb domicili en Aran, sense perjudici deth dret des ciutadans a arreceber-les, s'ac demanen, en ua auta lengua oficiala en Catalonha.

3. Es disposicions, es resolucions e es acòrds deth Conselh Generau d'Aran e des entitats locaus der Aran s'an de publicar en aranés, sense perjudici de çò qu'establis era legislacion respècte ara publicacion enes autes lengües oficialas.

4. Era Generalitat, en Aran, a d'emplegar normauments er aranés enes relacions des sòns òrgans e entitats damb era ciutadania. Era Generalitat a de dispausar des mejans personaus e materiaus de besonh entà garantir eth dret des persones a emplegar er aranés e a èster-i atengudes, orauments e per escrit. Enes imprimits, formularis e tèxtes administratius d'usatge frequent ar accés deth public en Aran, era Generalitat, sense perjudici de çò qu'establis era legislacion respècte as autes lengües oficialas, a d'emplegar er aranés e li a de dar ua posicion preferenta.

5. Enes procèssi de seleccion des foncionaris e deth personau laborau deth Conselh Generau der Aran, des entitats locaus der Aran e des organismes que ne depenen, s'a d'acreditar era coneishença der aranés, en grad adequat as foncions pròpies des places corresponentes, d'acòrd damb era norma en vigor.

6. Es convocatòries dera Administracion dera Generalitat e des entitats locaus de dehòra der Aran que preveiguen era provision de

places destinades en Aran an d'includir coma requisit era coneishença der aranés enes casi en qué sigue procedent entà hèr efectiu çò que dispòse er apartat 4. Ena provision des autes places destinades en Aran, era coneishença der aranés s'a de avalorar coma merit.

7. En Aran, era Administracion der Estat, enes tèrmes qu'aguesta determine, a d'emplegar preferentaments er aranés, coma lengua pròpria d'aguest territòri. Es accions administratives oraus e escrites hètes en aranés en Aran pes organs dera Administracion der Estat son valides, per çò que hè ara lengua, sense besonh de revirada. Totes es persones an dret a adreçar-se ara Administracion der Estat e a èster-i atengudi en aranés, sense que se les pogue exigir cap tipe de revirada.

Article 6

Institucions e administracions publicques en Catalonha dehòra der Aran

1. Son valides es accions administratives oraus e escrites des institucions e es organs dera Generalitat, des entitats locals de Catalonha e des organs e es entitats dera Administracion der Estat hètes en Catalonha en occitan ena sua varietat aranesa, sense perjudici des drets arreconeishudi as ciutadans en çò que hè as autes lengües oficials.

2. Totes es persones, enes relacions escrites damb era Administracion dera Generalitat e es organismes e es enterpreses que ne depenen arreu de Catalonha, an eth dret d'emplegar er occitan ena sua varietat aranesa e non se les pòt exigir cap sòrta de revirada. Tanben pòden emplegar orauments aguesta lengua en servici unificat d'informacion e consulta ciutadana dera Generalitat.

3. Era Generalitat, en collaboracion damb eth Conselh Generau d'Aran, a d'aufrir supòrt tecnic e informacion as ajuntaments que volguen includir era lengua pròpria der Aran enes sues politiques lingüistiques.

4. Es institucions dera Generalitat e es

entitats locals qu'exercissen competéncias en Aran an de mèter a disposicion des ciutadans en aranés es imprimits, es formularis e es tèxtes administratius d'usatge frequent. Enes relacions damb aguestes institucions e aguestes entitats, es ciutadans an eth dret d'arrecéber en aranés es notificacions e comunicacions escrites, sense perjudici dera oficialitat deth catalan e eth castelhan.

5. Es institucions dera Generalitat a que hè referéncia er article 2.2 der Estatut d'autonomia e es entitats locals qu'exercissen competéncias en Aran an d'emplegar preferentaments er aranés enes sues relacions institucionaus en Aran. Tanben lo pòden emplegar es autes entitats locals enes sues relacions damb es institucions araneses.

6. En procès de seleccion entara provision de lòcs de trabalh dera Administracion dera Generalitat e des entitats locals de Catalonha, era coneishença dera lengua que regule aguesta lei pòt èster avalorat coma un merit, enes tèrmes que se determinen per reglament. Era coneishença orau e escrita dera lengua pròpria der Aran pòt èster tanben un requisit entara provision de lòcs de trabalh dera Administracion dera Generalitat dehòra der Aran se, d'acòrd damb era relacion de lòcs de trabalh, les corresponen foncions qu'ac justifiquen, especialament es restacades damb era atencion orau o escrita ara ciutadania, er ensenhament, es relacions institucionaus, es d'assessorament lingüistic o es de projeccion exteriora e foment der usatge.

7. Era Generalitat, per miei dera estructura de formacion des funcionaris, a de fomentar er aprenedissatge dera lengua pròpria der Aran, especialament entre es persones qu'aucupen lòcs d'atencion ath public.

Article 7

Publicacions oficials

1. Es leis deth Parlament s'an de publicar tanben en aranés. Era version aranesa a caractèr oficial.

2. Es disposicions, es resolucions e es acòrds des institucions e es entitats que conformen era Generalitat e eth sòn sistèma institucionau s'an de publicar tanben en aranés s'afècten especificaments er Aran.

Article 8

Documents publics e privati

1. Son valids, per çò que hè ara lengua, es documents publics autrejadi ena lengua pròpria der Aran.

2. Es documents publics s'an de redigir ena lengua pròpria der Aran s'ac solliciten er autrejant, o, se n'i a mès d'un, ena lengua oficiau qu'acòrden. En Aran, es fedataris publics an de liurar, redigidas ena lengua pròpria der Aran, es còpies e es testimonianças des documents publics as personas interessadas qu'ac solliciten.

3. Es burèus des fedataris publics der Aran an d'èster en condicions d'atier es ciutadans en aranés e an de dispausar de personau que n'age ua coneishença adequada e sufisenta entà exercir es foncions pròpies deth sòn lòc de trabalh. Ena provision des notaries en Aran, era coneishença der aranés s'avalore coma merit, dera manèra qu'establisson es leis.

4. Es documents privati de quinsevolh natura redigits en aranés son valids, per çò que hè ara lengua, e non requerissen cap revirada entà exigir-ne judiciument o extrajudiciument eth compliment en encastre territorial de Catalonha.

Article 9

Administracion de justícia

1. Es accions judiciais oraus e escrites hètes en Aran en aranés son valides, per çò que hè ara lengua, sense besonh de revirada

2. Era coneishença der aranés s'avalore coma merit, dera manèra qu'establisquen es

leis, entara provision de places de personau judiciu e de personau ath servici dera Administracion de justícia en Aran.

Article 10

Registres publics

1. Son valids, per çò que hè ara lengua, es assentaments registraus hèts en occitan, en tot considerar era varietat aranesa dera lengua.

2. Enes registres publics der Aran, trèt des qu'an sonque caractèr administratiu, es assentaments s'an de hèr en aranés s'eth document ei redigit o era manifestacion se hè en aquesta lengua. S'eth document ei redigit en mès d'ua lengua oficiau, er assentament s'a de hèr ena lengua indicada per qui lo presente en registre.

3. Es burèus des registres der Aran an d'èster en condicions d'atier es personas que s'exprimisquen en aranés. Es registradors an de liurar es certificats en aranés s'aguesta ei era lengua emplegada ena peticion. Enes burèus des registres der Aran, s'an de mèter a disposicion deth public es formularis e es auti imprimits en aranés.

CAPITOL III

Onomastica

Article 11

Toponimia

1. Es toponims der Aran an coma soleta forma oficiau era aranesa.

2. Eth Conselh Generau d'Aran ei membre nat des organismes competents en matèria de toponimia en Catalonha.

3. Era determinacion dera denominacion des municipis aranesi se regís pera legislacion de regim locau, qu'a de preveir era participacion deth Conselh Generau d'Aran enes procediments corresponents.

4. Era determinacion deth nòm des vies urbanes e des nuclèus de poblacion de tota sòrta correspon as ajuntaments aranesi. Eth Conselh Generau d'Aran a de participar, d'acòrd damb era norma aplicabla, enes procediments relatius ara determinacion des nòms des vies interurbanes que transcorguen per Aran.

5. Es vies que transcorguen per Aran, damb independéncia dera administracion titulara, s'an de mercar d'acòrd damb eth Conselh Generau d'Aran.

Article 12

Antroponimia

1. Es ciutadans an dret a emplegar era forma normativaments corrècta en aranés des sòns nòms e cognòms.

2. Es persones interessades pòden obtier era constància dera forma normativaments corrècta en aranés des sòns nòms e cognòms en Registre Civi, pera simpla manifestacion dera persona interessada, d'acòrd damb çò qu'establís era legislacion.

CAPITOL IV

Ensenhament

Article 13

Er aranés en ensenhament

1. Er aranés, coma lengua pròpria der Aran, ei era lengua veïculara e d'aprenedissatge abituau enes centres educatius der Aran, d'acòrd damb çò qu'establís era norma generau d'educacion.

2. Eth Govèrn a de garantir qu'era ordenacion curriculara dera educacion primària e segondària en Catalonha includisque era coneishença dera realitat lingüística, istorica e culturau der Aran, e era sua connexion damb era lengua, era istòria e era cultura occitanes.

Article 14

Educacion infantila, primària e segondària en Aran

1. Era administracion competenta en matèria d'educacion a de regular e organizar er usatge dera lengua pròpria der Aran coma lengua veïculara e d'aprenedissatge abituau der ensenhament infantil en Aran, en marc dera norma generau d'educacion dera Generalitat.

2. Er aranés s'a d'emplegar normauments coma lengua veïculara e d'aprenedissatge abituau ena educacion primària e segondària en Aran, d'acòrd damb era norma generau d'educacion dera Generalitat.

3. Es escolans, en Aran, an eth dret e eth déuer de conéisher damb sufisença orau e escrita era lengua pròpria d'aguest territòri en finalizar era educacion obligatòria en Aran, sigue quina sigue era sua lengua abituau en incorporar-se ar ensenhament. Er ensenhament der aranés a d'auer ua preséncia adequada enes plans d'estudi, sense perjudici dera garantia deth dret e eth déuer de conéisher eth catalan e eth castelhan.

4. Entara provision de lòcs de trabalh de professors des centres educatius publics der Aran, es persones candidates an d'acreditar era competéncia orau e escrita der aranés, d'acòrd damb çò qu'establís era norma en vigor. Eth Govèrn, en collaboracion damb eth Conselh Generau d'Aran, a d'assegurar era formacion iniciu e permanenta des professors en aranés.

5. Non se pòt exigir era acreditacion dera coneishença der aranés as escolans qu'an estat dispensats d'aprene-lo pendent er ensenhament obligatòri o pendent ua part d'aguest, o qu'an corsat er ensenhament obligatòri dehòra der Aran, enes circumstàncies que s'establisquen per reglament.

6. Es escolans que s'incorpòren tardanament as centres educatius der Aran an d'arrecéber un supòrt especiau e addicionau d'ensenhament dera lengua pròpria d'aguest territòri.

Article 15

Universitats

1. Eth Govèrn a d'amiar a tèrme accions de foment dera incorporacion des estudis filologics der occitan en universitats e centres d'ensenhament superior de Catalonha.

2. Eth Govèrn a de promòir era collaboracion des universitats catalanes damb auti centres d'ensenhament superior, dehòra de Catalonha, a on s'estúdie er occitan.

Article 16

Educacion permanenta de personas adultes e d'outes formes d'ensenhament

1. Ena educacion permanenta de personas adultes en Aran, eth Conselh Generau d'Aran, en collaboracion damb era Generalitat, a de promòir era ofèrta de còrsi e adoptar es mesures de besonh entà facilitar er aprenedissatge der aranés as personas nauvegudes.

2. Era Generalitat, en collaboracion damb eth Conselh Generau d'Aran, a de promòir era coneishença dera lengua, era istòria e era cultura occitanes en marc des programades de formacion d'adults en Catalonha.

3. Era lengua occitana, nomentada *aranés* en Aran, a d'èster presenta ena ofèrta educativa en Catalonha, d'acòrd damb era legislacion aplicabla.

CAPITOL V

Títols e certificats

Article 17

Formacion e títols

1. Eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des sues competéncias, a d'establir es programades de formacion non reglada d'aranés, es títols e eth procediment entà accedir-i.

2. Correspon ara Generalitat, en coordinacion damb eth Conselh Generau

d'Aran, era organizacion des programades de formacion e es titolacions de quinsevolh des varietats normalizadas dera lengua occitana dehòra der Aran.

Article 18

Certificats e equivaléncias

1. Correspon ath Conselh Generau d'Aran era certificacion des coneishéncias d'aranés acreditades enes pòves qu'organize.

2. Eth Conselh Generau d'Aran determine es equivaléncias des sòns certificats damb es diferenti títols e certificats qu'acrediten era coneishença der aranés. Damb aguesta fin, eth Conselh Generau d'Aran pòt soscriuèr acòrds e convènis de reconeishença des títols e certificats expedidi per entitats e organismes d'auti territòris de lengua occitana.

CAPÍTOL VI

Mejans de radiodifusion e television

Article 19

Mejans de radiodifusion e television

1. Eth Govèrn a de produsir a trauès des sòns mejans de comunicacion audiovisuau programades radiofonics e televisius en aranés entà Aran, d'acòrd damb era legislacion aplicabla e damb era planificacion en vigor der espèctre radioelectric e a de fomentar era collaboracion d'aguesti damb es mejans de comunicacion en occitan de dehòra de Catalonha.

2. Es prestadors de servicis de comunicacion audiovisuau qu'opèren ena empara d'ua licéncia ena demarcacion der Aran an de garantir era preséncia der aranés ena sua programacion, d'acòrd damb era legislacion aplicabla.

3. Es prestadors de servicis de comunicacion audiovisuau qu'emeten o distribuïssen en regim de licéncia en Aran an de garantir era

preséncia der aranés ena sua programacion, d'acòrd damb era legislacion aplicabla.

4. Eth Govèrn a de hèr tecnicaments possible enes sòns mejans de comunicacion audiovisuau era preséncia der aranés laguens era programacion distribuïda entà Catalonha, en tot emplegar es mejans tecnicos adequats, e a de hèr efectiu er usatge d'aguesti mejans d'acòrd damb es sues possibilitats pressupostàries e damb çò qu'establisquen es contractes programa.

5. Eth Govèrn a de garantir eth foment, era promocion e er emparament, en encastre deth sector der audiovisuau, des òbres produsides originauaments en lengua occitana, en tot considerar-i era varietat aranesa.

6. Eth Govèrn a de promòir, per miei dera Administracion generau der Estat, era formulacion de convènis internacionaus entà facilitar era recepcion dirècta en Catalonha, especialament en Aran, des emissions de ràdio e television en occitan d'auti territòris. Tanben pòt soscriuer convènis per miei dera Administracion generau der Estat pr'amor qu'es prestadors des servicis publics de comunicacion audiovisuau poguen eméter enes territòris de lengua occitana.

7. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, en tot profitar es possibilitats des naues tecnologies e damb er objectiu de fomentar er usatge sociu dera lengua occitana, a de garantir ua ofèrta audiovisuau pròpria en Aran, en marc dera Carta europèa des lengües regionaus o minoritàries.

Article 20

Auti mejans de comunicaci6n

1. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des sues competéncias, an de fomentar era produccion de premsa e publicacions periodiques redigides en lengua occitana en tot atier era varietat aranesa, s'ei era escadença, e era sua difusion en Aran e ena rèsta de Catalonha.

2. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des sues competéncias, an d'estimular e promòir era preséncia de productes e informacions en occitan, en tot considerar era varietat aranesa d'aguesta lengua, enes hilats telematics d'informacion e comunicacion.

CAPÍTOL VII

Foment e difusion der occitan, aranés en Aran

Article 21

Foment dera lengua pròpria der Aran

1. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des sues competéncias, an de protegir era lengua pròpria der Aran en toti es encastres e sectors e n'an de fomentar er usatge, era difusion e era coneishença.

2. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des sues competéncias, an d'adoptar es mesures de besonh entà impulsar era normalizacion dera lengua pròpria der Aran. S'an d'establir mecanismes de coordinacion e, s'ei era escadença, d'accion conjunta pr'amor qu'es politiques de normalizacion lingüistica siguen mès efectives, d'acòrd damb çò qu'establis era disposicion addicionau tresau.

Article 22

Activitats e equipaments culturaus

1. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran an de velhar pera conservacion, era promocion e era difusion de totes es activitats de recèrca, produccion e consum culturau e pera implementacion des naues tecnologies dera informacion e era comunicacion que s'exprimissen en aranés.

2. Era Generalitat, eth Conselh Generau d'Aran e es entitats locals der Aran an de fomentar qu'er aranés e era cultura occitana siguen presentes enes equipaments culturaus, particularaments enes bibliotèques, es videoteques, es musèus e es centres culturaus

que ne depenen, en Aran e ena rèsta de Catalonha. Egalaments, an de procurar qu'és entitats encargades d'amiar a tèrme o fomentar es activitats culturaus en Aran incorpòren, en ua mesura apropiada, era coneishença e era practica der aranés.

3. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran an de fomentar era recèrca terminologica ena varietat aranesa der occitan. Es dues institucions tanben an de fomentar era produccion e era comercializacion de productes en occitan, en tot considerar-ne era rèsta de varietats, restacadi damb es indústries dera lengua.

Article 23

Era promocion en encastre socioeconomic

1. Era Generalitat, eth Conselh Generau d'Aran e es entitats locals der Aran, en encastre des competéncies respectives, an d'adoptar es mesures apertientes e providir es mejans entà impulsar e garantir er usatge normau der aranés en toti es sectors e activitats dera vida social e economica en Aran.

2. Era Generalitat, eth Conselh Generau d'Aran e es entitats locals der Aran an d'adoptar es mesures de besonh entà garantir eth dret des persones, especialment quan actuen ena condicion de consumidores e usatgères, d'emplegar era lengua pròpria der Aran enes activitats economicas e socials que s'acomplissen en sòn encastre lingüistic. Tanben an de velhar entà méter ar accès des persones consumidores e usatgères, en aquesta lengua, es informacions relatives as sòns drets.

3. Es poders publics an d'adoptar mesures especificas entà impulsar e promòir er usatge der aranés ena prestacion des servicis socials de titularitat privada, coma es espitaus, es larèrs residéncia entà gent grana, es aubèrges o es centres culturaus e de léser der Aran.

4. Es poders publics an de fomentar era preséncia der aranés en paísatge lingüistic,

especialment ena retolacion de tot tipe d'establiments e entitats socials, culturaus, mercantius o de léser e eth sòn usatge ena publicitat ena via publica en Aran.

5. Es mesures de foment der usatge dera lengua pròpria der Aran enes activitats socioeconomicas comprometudes en Aran pòden inclúdir:

a) Convèns e concèrts damb enterpreses e entitats socials, culturaus o de léser.

b) Subvencions, ajudes e desgravacions fiscaus entàs actes o es manifestacions restacadi damb eth foment e era difusion dera lengua.

c) Prèmis ara qualitat lingüistica o auti tipos de reconeishences e incentius entàs enterpreses, es establiments o es entitats privades qu'empleguen era lengua pròpria der Aran ena prestacion des sòns servicis.

d) Elaboracion e difusion de materiaus entà promòir era normalizacion lingüistica en territòri aranés enes activitats economicas e socials, inclúdides es restacades damb eth torisme.

e) Clausules enes convocatòries de subvencions e ajudes a enterpreses o entitats radicades en Aran s'era activitat o eth producte objècte dera subvencion a un compausant lingüistic.

Article 24

Collaboracion damb auti territòris de lengua occitana

1. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran an de promòir de mutuau acòrd era comunicacion, er escambi cultural, era cooperacion e era coordinacion damb es institucions e entitats d'auti territòris de lengua occitana entà assegurar, damb es mesures adequades, era promocion, er usatge, er emparament e era normativizacion der occitan. Ad aquest efècte, era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, segontes

que correspongue, pòden soscriuer acòrds, convèns e auti mecanismes de collaboracion damb es institucions e entitats des territòris de lengua occitana.

2. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des sues competéncias, pòden participar en organismes comuns as territòris de lengua occitana entà arténher, d'ua manèra coordinada, es objectius restacadi damb er estudi, era normativizacion, era promocion der usatge e era difusion exteriora der occitan.

3. Era Generalitat pòt sollicitar ath Govèrn estatau que soscriue tractats internacionaus damb es estats francés e italian qu'includisquen objectius de promocion e projeccion exteriora dera cultura e era lengua occitanes. Era Generalitat a d'èster informada des actes de soscripcion d'aguesti tractats e, s'ei era escadença, a de participar enes delegacions negociadores e i a d'èster escotada. Era Generalitat n'a d'informar eth Conselh Generau d'Aran e a de garantir era participacion d'aguest.

Article 25

Era projeccion exteriora dera lengua occitana

1. Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran an d'includir era difusion dera cultura e era lengua occitanes ena politica culturau en exterior. Tanben an d'impulsar era projeccion exteriora, especialament enes territòris de lengua occitana, des iniciatius qu'impulsen entara reconeishença e er emparament der aranés en Catalonha.

2. Era Generalitat, en collaboracion damb eth Conselh Generau d'Aran, a de promòir era reconeishença dera lengua occitana coma compausant dera diuersitat lingüistica europèa e era sua preséncia enes accions e es programes dera Union Europèa en aguest encastre.

3. Eth Govèrn a de fomentar, per miei

dera adopcion des mesures adequades, qu'era lengua occitana sigue presenta enes organismes internacionaus de caractèr culturau e enes tractats internacionaus de contengut culturau o lingüistic.

DISPOSICIONS ADDICIONAUS

Prumèra

Caractèr dera Lei

Aguesta lei a caractèr de lei de desvolopament basic der Estatut e s'intègre, en aquerò relatiu ar Aran, en regim especiau d'aguest territòri a que hèn referéncia es articles 11 e 94 der Estatut.

Dusau

Competéncia sus era normalizacion e era politica lingüistiques

1. Era competéncia sus era normalizacion lingüistica der occitan, nomenat *aranés* en Aran, correspon ara Generalitat e ath Conselh Generau d'Aran, d'acòrd damb er article 143.2 der Estatut. Correspon ath Conselh Generau d'Aran era competéncia de desvolopament normatiu e d'execucion en çò que hè ara normalizacion lingüistica der aranés en Aran, en marc des normes de caractèr generau en vigor en Catalonha. Era Generalitat participe en foment dera lengua pròpria der Aran, coordinada peth Conselh Generau d'Aran. Correspon ar organ competent en matèria de politica lingüistica dera Generalitat e ath Conselh Generau d'Aran era competéncia sus era politica lingüistica der occitan dehòra deth territòri aranés.

2. Es administracions competentes an de priorizar eth territòri der Aran coma encastre de referéncia en desvolopament des politiques e es programes que deriven deth desplegament d'aguesta lei.

Tresau

Creacion d'ua estructura paritària Generalitat - Conselh Generau d'Aran

Sens perjudici que, en marc dera Comission Mixta de Traspassi entre era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran, s'acòrden es traspassi de besonh entà aplicar çò qu'establís aguesta lei, s'a de crear ua estructura paritària entre era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran entà garantir eth finançament adequat e sufisent des politiqes lingüistiques en çò que hè ar aranés e era coordinacion entre es dues institucions en aguest encastre.

Quatau

Convènis e acòrds damb era Administracion der Estat

Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran pòden soscríuer convènis e acòrds damb era Administracion der Estat entà garantir er usatge der aranés per part des servicis estataus radicats en Aran damb era fin de hèr efectiu eth dret d'opcion lingüistica.

Cincau

Convènis e acòrds damb era Administracion de justícia

Era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran pòden impulsar era soscripcion de convènis e acòrds damb es organismes responsables dera Administracion de justícia entà promòir era normalizacion dera lengua pròpria der Aran en encastre judiciau.

Siesau

Traspassi

En termini de sies mesi des dera aprobacion d'aguesta lei, s'an d'acordar es traspassi ath Conselh Generau d'Aran des competéncies de besonh entà aplicar-la.

Setau

Mesures damb relacion ar Institut d'Estudis Aranesi

Eth Govèrn e eth Conselh Generau d'Aran, en termini d'un an a compdar dera entrada en vigor d'aguesta lei, an d'adoptar es mesures de besonh entà complir çò qu'establís er article 4.3.

Ueita

Mesures damb relacion ara ofèrta audiovisuau

Eth Govèrn e eth Conselh Generau d'Aran, en termini de dus ans a compdar dera entrada en vigor d'aguesta lei, an d'adoptar es mesures de besonh entà complir çò qu'establís er article 19.7.

DISPOSICION DEROGATÒRIA

S'abolissen a article 2 dera Lei 16/1990, deth 13 de junhsèga, deth regim especiau dera Val d'Aran; er article 7 dera Lei 1/1998, deth 7 de gèr, de politica lingüistica, e es autes disposicions contràries a çò qu'establís aguesta lei.

DISPOSICIONS FINAUS

Prumèra

Autorizacion entath desplegament e era aplicacion dera Lei

S'autorize eth Govèrn e eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des competéncies respectives, entà dictar es disposicions de besonh entà desplegar e aplicar aguesta lei. Eth Conselh Generau d'Aran a d'èster escotat ena elaboracion des reglaments deth Govèrn qu'an de desplegar aguesta lei.

Dusau*Revision e modificacion dera norma*

Eth Govèrn, en termini de dus ans a compdar dera entrada en vigor d'aguesta lei, a d'adoptar es mesures de besonh entà revisar e modificar era norma en vigor en foncion de çò qu'establís aguesta lei.

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Secretaria de Política Lingüística